

OTMLARDA OMMAVIY SPORT TADBIRLARINI TAYYORLASH BOSQICHLARI

Boymuratov Botirjon Nizomiddinovich

TTYSI, “Ijtimoiy fanlar va jismoniy madaniyat kafedrası” dotsenti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20604214>

Annotatsiya. Mazkur tezisda oliy ta’lim muassasalarida ommaviy sport tadbirlarini tashkil etish va o’tkazishning nazariy hamda amaliy jihatlari yoritilgan. Ommaviy sport tadbirlarini samarali tashkil etish talabalarning jismoniy faolligini oshirish, sog’lom turmush tarzini targ’ib qilish, bo’sh vaqtni mazmunli tashkil etish hamda yoshlarning sportga bo’lgan qiziqishini rivojlantirishga xizmat qiladi. Tadbirlarni tayyorlashning asosiy bosqichlari va ularning mazmuni tahlil qilingan.

Kalit so’zlar: ommaviy sport, sport tadbirlari, oliy ta’lim muassasasi, talabalar sporti, tashkiliy faoliyat, sog’lom turmush tarzi, jismoniy tarbiya.

Kirish. Bugungi kunda yoshlar o’rtasida sog’lom turmush tarzini shakllantirish, ularning jismoniy va ma’naviy barkamolligini ta’minlash davlat siyosatining ustuvor yo’nalishlaridan biri hisoblanadi. Bu borada oliy ta’lim muassasalarida tashkil etiladigan ommaviy sport tadbirlari muhim o’rin tutadi. Ommaviy sport tadbirlari talabalarni sport bilan muntazam shug’ullanishga jalb etish, ularning jamoada ishlash ko’nikmalarini rivojlantirish, ijtimoiy faolligini oshirish va sog’lig’ini mustahkamlashga xizmat qiladi. Biroq sport tadbirlarining samaradorligi ko’p jihatdan ularni puxta rejalashtirish va tayyorlash jarayoniga bog’liq. Shu sababli ommaviy sport tadbirlarini tayyorlash bosqichlarini ilmiy asosda tashkil etish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

1. Rejalashtirish bosqichi. Ommaviy sport tadbirlarini tashkil etishning eng muhim bosqichi rejalashtirish hisoblanadi. Ushbu bosqichda tadbirning maqsadi va vazifalari belgilanadi. Masalan, talabalar o’rtasida sog’lom turmush tarzini targ’ib qilish, sportning ma’lum bir turini ommalashtirish yoki fakultetlararo musobaqalarni tashkil etish maqsad qilib olinishi mumkin. Shuningdek, tadbirning o’tkazilish sanasi, joyi, davomiyligi, ishtirokchilar soni va moliyaviy ta’minoti aniqlanadi. Tashkiliy qo’mita tuzilib, uning a’zolari o’rtasida vazifalar taqsimlanadi. Rejalashtirish jarayonining puxta tashkil etilishi keyingi bosqichlarning muvaffaqiyatli amalga oshirilishiga zamin yaratadi.

2. Tashkiliy-tayyorgarlik bosqichi

Mazkur bosqichda sport tadbirini o’tkazish uchun zarur bo’lgan barcha tashkiliy ishlar amalga oshiriladi. Jumladan:

- sport maydonlari va inshootlarini tayyorlash;
- sport anjomlari va texnik vositalarni tekshirish;
- hakamlar hay’atini shakllantirish;
- tadbir nizomini ishlab chiqish;
- ishtirokchilarni ro’yxatdan o’tkazish;
- tibbiy xizmat va xavfsizlik choralarini tashkil etish.

Sport tadbirlarida xavfsizlik masalasi alohida ahamiyatga ega bo’lib, ishtirokchilarning salomatligini muhofaza qilish uchun tibbiyot xodimlarining navbatchiligi ham ta’minlanishi lozim.

3. Axborot-targ’ibot bosqichi. Sport tadbirlarida yuqori darajadagi ishtirokni ta’minlash uchun targ’ibot ishlari samarali yo’lga qo’yilishi kerak. Bunda universitetning rasmiy veb-sayti, ijtimoiy tarmoqlar, axborot stendlari, guruh murabbiylari va talabalar tashkilotlari imkoniyatlaridan foydalaniladi. Targ’ibot ishlari orqali talabalarga tadbirning maqsadi, o’tkazilish

vaqti, joyi va shartlari haqida ma’lumot beriladi. Bundan tashqari, sportning sog’lom turmush tarzidagi o’rni targ’ib qilinadi va faol ishtirok etishga undovchi materiallar tarqatiladi.

4. Tadbirni o’tkazish bosqichi. Bu bosqich sport tadbirining asosiy qismi hisoblanadi. Musobaqalar tasdiqlangan nizom asosida o’tkaziladi. Hakamlar tomonidan musobaqalarning adolatli va shaffof o’tishi nazorat qilinadi. Tadbir davomida:

- ishtirokchilarning intizomi nazorat qilinadi;
- xavfsizlik qoidalariga rioya etiladi;
- tomoshabinlar uchun qulay sharoit yaratiladi;
- musobaqa natijalari muntazam e’lon qilib boriladi.

Sport tadbirlarining tantanali ochilish va yopilish marosimlari talabalarda yuqori motivatsiya va sport bayrami muhitini shakllantirishga xizmat qiladi.

5. Yakuniy tahlil va baholash bosqichi. Sport tadbiri yakunlangach, uning natijalari tahlil qilinadi. Ishtirokchilar soni, musobaqa sifati, tashkiliy ishlarning samaradorligi va erishilgan natijalar o’rganiladi. G’olib va sovrindorlar diplom, medal va esdalik sovg’alari bilan taqdirlanadi. Shuningdek, tadbir davomida aniqlangan kamchiliklar va muammolar tahlil qilinib, kelgusidagi sport tadbirlarini yanada takomillashtirish bo’yicha tavsiyalar ishlab chiqiladi.

6. Monitoring va rivojlantirish bosqichi. Zamonaviy yondashuvlarga ko’ra, sport tadbirlaridan keyingi monitoring ishlari ham muhim ahamiyat kasb etadi. Ishtirokchilarning fikr-mulohazalari o’rganiladi, so’rovnomalar tashkil etiladi va sport tadbirlarining talabalar faolligiga ta’siri baholanadi. Olingan natijalar asosida keyingi tadbirlar uchun yangi g’oyalar va innovatsion yondashuvlar ishlab chiqiladi.

Xulosa. Oliy ta’lim muassasalarida ommaviy sport tadbirlarini tashkil etish murakkab va ko’p bosqichli jarayon hisoblanadi. Rejalashtirish, tashkiliy-tayyorgarlik, axborot-targ’ibot, tadbirni o’tkazish, yakuniy tahlil hamda monitoring bosqichlarining izchil amalga oshirilishi sport tadbirlarining samaradorligini oshiradi. Natijada talabalarning jismoniy faolligi ortadi, sog’lom turmush tarzi qaror topadi va oliy ta’lim muassasasida sport madaniyati rivojlanadi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. O’zbekiston Respublikasining “Jismoniy tarbiya va sport to’g’risida”gi Qonuni.
2. O’zbekiston Respublikasi Prezidentining jismoniy tarbiya va sportni rivojlantirishga oid farmon va qarorlari.
3. Salomov R.S. *Jismoniy tarbiya nazariyasi va uslubiyati*. – Toshkent.
4. Kerimov F.A. *Sport pedagogikasi*. – Toshkent.
5. Ismoilov A. *Talabalar sportini tashkil etish metodikasi*. – Toshkent.